

Dénesfa történelme

...Koppány lázadása után a mi vidékünk is királyi birtok lett, és a soproni vár kötelékébe tartozott. A hadakozásra alkalmas férfiak katonai szolgálatot teljesítettek, ezért földet, marhaállományt, cselédséget kaptak. Fiaik, unokáik a helyükbe léptek. Így alakult ki a királynak szolgáló szabad vitézek gyülekezete, amelyből a 13. század folyamán kifejlődött a köznemesség. Ilyen, királynak szolgáló szabad vitézek éltek ezen a vidéken is, akik a Répce mentén húzódó királyi erdő őrei voltak. Gyóró és Szika nevű birtokon laktak.

Sopron vármegye legrégebbi birtokosai közé tartozik a besenyő eredetű Vezekény-nemzetség, amelynek települési helye a mai Veszvény.

II. (Vak) Béla királyunk idejében tűnik fel vitézségével e nemzetségnek egyik tagja, vezekényi Zyriacus, a Czirákyak őse. A családban élő hagyomány szerint Zyriacus hősiességéért, királyi adomány útján birtokot kapott a Szemere és Gyóró között elhúzódó Székás nevű királyi erdő területéből és Veszvényből áttelepedett ide. A család ezután az első tulajdonosról Czirák-nak nevezte el a település helyét.

Vezekényi Zyriacus gyermekei voltak a Cziráky-család krónikája szerint: Absolon, Sükösd, Bertalan, Blandriz és Pál. Valamennyi a 13. század első felében élt. Árpád házi királyaink alatt Bertalan fia, Dénes tűnt ki legjobban a rokonságból képzettségével, vitézségével és birtokgyarapító, komoly életmódjával. Az oklevelek Magister címmel illetik, tehát egyetemet végzett, külföldet járt ember lehetett; máskor Comes-nek, azaz várispánnak mondják; holta után pedig Nagynak tisztelik az okmányok. Kedvelt embere volt IV. Béla és IV. László királyunknak. Ezt a megbecsülést hűségével méltán ki is érdemelte.

IV. Béla uralkodása alatt hadban álltunk Ausztriával és Csehországgal. 1260-ban háborút veztettünk Ottokár, cseh király seregei ellen. Az utolsó véres ütközetben Cirák földesura, Dénes különösképpen kitüntette magát: a király védelmezése közben súlyosan megsebesült. IV. Béla ezért 1265-ben a királyi erdőőrök birtokából Szemere mellett öt telekre való földet adományozott neki (kb. 100 hold). Körülbelül ugyanekkor Dénes Mester utód nélkül elhalt unokatestvérének földjeit is megszerzi, így két szomszédos, jelentékeny nagyságú terület kerül a kezébe. Ekkor elhagyta addigi lakóhelyét Cirákot, és új birtokán telepedett le. Ezt a lakóhelyet azután róla, Dénesfalvának nevezték el utódai...